

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Jobbkanalen Ab och till lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om Jobbkanalen Ab och till lagar som har samband med den (RP 198/2021 rd): Ärendet har remitterats till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för betänkande.

Utlåtande

Följande utlåtande har lämnats i ärendet:

- grundlagsutskottet GrUU 6/2022 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Elise Pekkala, arbets- och näringsministeriet
- specialsakkunnig Patrik Tötterman, arbets- och näringsministeriet
- referendarieråd, JL, VH Mikko Sarja, riksdagens justitieombudsmans kansli
- finansråd Jukka Mattila, finansministeriet
- undervisningsråd Tiina Polo, undervisnings- och kulturministeriet
- konsultativ tjänsteman Susanna Rahkonen, social- och hälsovårdsministeriet
- specialsakkunnig Joni Rehunen, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Heidi Giss-Hannikainen, Folkpensionsanstalten
- överinspektör Jussi Aaltonen, Diskrimineringsombudsmannens byrå
- enhetschef Raisa Erma, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- utvecklingsdirektör Olli Päärnälä, UF-centret
- direktör Sirpa Lukkala, Nylands arbets- och näringsbyrå
- direktör Salla Toppinen-Tanner, Arbetshälsoinstitutet
- projektsamordnare Jari Lindström, Finlands Kommunförbund
- verkställande direktör Soile Kuitunen, Stiftelsen för Rehabilitering
- utvecklingschef Jukka Lindberg, Vates-stiftelsen
- verkställande direktör Veli-Matti Lamppu, Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry
- verksamhetsledare Herttaliisa Tuure, Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
- expert Simo Klem, Förbundet Utvecklingsstörning rf
- chefen för juridiska ärenden Jussi-Pekka Rantanen, Keva

Betänkande AjUB 1/2022 rd

- specialsakkunnig Päivi Kiiskinen, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- verksamhetsledare Jukka Haapakoski, Työttömien Keskusjärjestö ry
- professor Kirsi-Maria Halonen
- medicine doktor Raija Kerätär
- politics magister, forskare Juha Klemelä
- professor Toomas Kotkas
- juris doktor Jaana Paanetoja.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- Konkurrens- och konsumentverket
- Joensuu stad
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- STTK rf
- Akava ry
- Finlands näringsliv rf
- Företagarna i Finland rf.

Inget yttrande av

- Autismförbundet rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att det stiftas en ny lag om aktiebolaget Jobbkanalen Ab, på finska Työkanaava Oy. Dessutom föreslås det att lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ändras. Propositionen har samband med målet i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering att nå en sysselsättningsgrad på 75 procent.

I propositionen föreslås att det i Finland ska bildas ett nytt, helt statsägt bolag, vars syfte är att sysselsätta partiellt arbetsföra vars situation på arbetsmarknaden är svag. Målet är att stödja dem i att komma ut på den öppna arbetsmarknaden.

I propositionen föreslås det att arbets- och näringsbyrån ska hänvisa en partiellt arbetsför till Jobbkanalen Ab som ett sista alternativ när en sådan person inte har möjlighet att få jobb på något annat sätt.

Ansvaret för ägarstyrningen av Jobbkanalen Ab föreslås ligga hos arbets- och näringsministeriet. När riksdagen fattar beslut om anslaget i budgeten, ska den kunna ställa mål i fråga om antal och andra preciserade mål beträffande de partiellt arbetsföra som ska sysselsättas i bolaget. Bolagets verksamhet ska inte få snedvrider konkurrensen på den öppna marknaden. Bolaget föreslås ha en särskild delegation för att garantera konkurrens och prissättning enligt marknadsvillkor.

Jobbkanalen Ab:s verksamhet ska finansieras genom att bolaget i statsbudgeten anvisas ett grundkapital på 20 miljoner euro av de medel som anvisats Finland från Europeiska unionens facilitet

Betänkande AjUB 1/2022 rd

för återhämtning och resiliens. Dessutom ska bolaget anvisas ett årligt anslag på 10 miljoner euro med vilket man strävar efter att 1 000 personer ska sysselsättas.

Till följd av den föreslagna nya lagen föreslås det i lagen om utkomstskydd för arbetslösa en ny bestämmelse om tillämpning av 2 a kap. på arbetssökande som har en svag ställning på arbetsmarknaden och i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice en ändring som gäller användningen av kundinformationssystemet enligt 13 kap. 1 §.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2022 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft 1.1.2022.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslås det att det ska bildas ett nytt, helt statsägt bolag (Jobbkanalen Ab), vars syfte är att sysselsätta partiellt arbetsföra vars situation på arbetsmarknaden är krävande. Målet är att stödja de partiellt arbetsföras övergång från arbete till arbete och vidare till den öppna arbetsmarknaden. Förslaget baserar sig på en utredning om Samhallmodellen som sysselsätter partiellt arbetsföra i Sverige. Propositionen syftar också till att främja möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att få sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden i enlighet med FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

I propositionen föreslås det att en myndighet, det vill säga en av arbets- och näringsbyråerna, centraliserat hänvisar partiellt arbetsföra till anställning hos Jobbkanalen Ab. Ett jobb i bolaget är ett sista alternativ för partiellt arbetsföra när de annars inte lyckas hitta sysselsättning. Avsikten är att bolaget ska sysselsätta partiellt arbetsföra vars möjligheter att få lämpligt arbete har minskat väsentligt på grund av en sjukdom eller skada som konstaterats på behörigt sätt. En förutsättning är också att personen själv är villig att bli sysselsatt, men att detta trots olika stödåtgärder inte har lyckats eller att det annars är uppenbart att man genom befintliga tjänster inte i betydande grad kan öka personens möjligheter att få arbete.

Avsikten med det arbete som erbjuds av Jobbkanalen Ab är att förbättra de partiellt arbetsföras kompetens och arbetsmarknadsfärdigheter. Enligt propositionen ska arbetstagaren anställas direkt i ett anställningsförhållande hos bolaget. Lönen och de andra anställningsvillkoren fastställs i enlighet med arbetslagstiftningen och tillämpligt kollektivavtal. Bolagets kunder kan vara till exempel företag och andra privata aktörer samt ämbetsverk, affärsverk och bolag inom den offentliga sektorn. Bolaget ska söka arbetstillfällen för olika grupper av partiellt arbetsföra och beakta behoven hos till exempel svenskspråkiga, teckenspråkiga och samiskspråkiga.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser att propositionen är behövlig och ändamålsenlig och ställer sig bakom de mål som föreslås i den, såsom partiellt arbetsföra arbetstagares övergång från jobb till jobb på den öppna arbetsmarknaden, men betonar samtidigt vikten av att följa upp hur

Betänkande AjUB 1/2022 rd

målen uppnås i praktiken. Utskottet tillstyrker lagförslagen, men med anmärkningarna och ändringsförslagen nedan.

Jobbkanalen Ab:s affärsverksamhet samt beaktande av konkurrens- och statsstödsreglerna

Vid arbetslivs- och jämställdhetsutskottets utfrågning fäste flera sakkunniga uppmärksamhet vid de konkurrensnackdelar som Jobbkanalen Ab:s affärsverksamhet kan medföra. Utskottet konstaterar att enligt 3 § 1 mom. i lagförslag 1 ska verksamheten vid Jobbkanalen Ab bedrivas så att dess verksamhet inte snedvrider konkurrensen. I samma moment föreskrivs det också att tjänster som bolaget producerar ska prissättas enligt marknadsvillkor och att Jobbkanalen Ab är ett bolag som producerar sådana tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som avses i Europeiska unionens regler om statligt stöd. På bolaget tillämpas även konkurrenslagen (948/2011) och lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016).

Enligt 6 § 3 mom. i lagförslag 1 ska det för bolaget utses en delegation som har till uppgift att ge bolaget rekommendationer om genomförandet av den prissättning enligt marknadsvillkor och den marknadsandel som avses i 3 § och andra omständigheter som gäller konkurrens. Utskottet anser det viktigt att det noga bevakas hur målen uppnås i bolagets praktiska verksamhet.

Offentlig förvaltningsuppgift

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet begärde utlåtande av grundlagsutskottet om propositionens grundlagsenlighet, eftersom arbetslivs- och jämställdhetsutskottet i samband med behandlingen av propositionen uppmärksammades på oklarheter angående propositionens grundlagsenlighet, särskilt i fråga om 21 och 124 § i grundlagen. Enligt 124 § i grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter endast genom lag eller med stöd av lag anförtros andra än myndigheter, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och om det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande (GrUU 6/2022 rd) att det utifrån propositionen är påfallande oklart vilken karaktär de uppgifter som åläggs Jobbkanalen Ab egentligen har, och att deras förhållande till 124 § i grundlagen därför också är oklar. Regeringen föreslår i propositionen inte att sysselsättningen av partiellt arbetsföra ska utgöra en del av den offentliga arbetskraftsservicen och föreslår inte heller att det ska föreskrivas om skyldighet för det allmänna att se till att partiellt arbetsföra får sysselsättning. De uppgifter som föreskrivs för Jobbkanalen Ab kan också generellt sett till betydande delar karakteriseras som privaträttsliga. De personer som bolaget sysselsätter står enligt propositionen i vanligt arbetsavtalsförhållande till Jobbkanalen Ab och på dem tillämpas normal arbetslagstiftning.

Grundlagsutskottet konstaterar att bolaget har vissa uppgifter som normalt inte kan anses vara offentliga förvaltningsuppgifter, men påpekar samtidigt att man i de uppgifter som föreskrivs för Jobbkanalen Ab också kan identifiera drag som anknyter till offentliga förvaltningsuppgifter enligt 124 § i grundlagen. Bolaget ska bedriva en resultatrik verksamhet, men dess syfte är inte att vara vinstgivande. De uppgifter som åläggs Jobbkanalen Ab hänför sig till det allmännas skyldigheter enligt 18 § 2 mom. i grundlagen och de närmar sig också till vissa delar de myndighetsupp-

Betänkande AjUB 1/2022 rd

gifter som föreskrivits för arbets- och näringsbyråerna. Jobbkanalen Ab utövar också självständig beslutanderätt vid valet av de personer som ska sysselsättas bland de arbetssökande som arbets- och näringsbyrån hänvisat till bolaget. För att de lagstadgade sysselsättningsuppgifterna ska kunna fullgöras är det enligt propositionsmotiven därför viktigt att bolaget kan välja partiellt arbetsföra arbetssökande för enskilda arbetsuppgifter ur en relativt stor grupp. Grundlagsutskottet konstaterar därför i sitt utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att bolagets beslut i praktiken har konsekvenser för individens rättigheter och intressen.

Enligt motiven till lagstiftningsordningen är avsikten att arbets- och näringsbyrån, det vill säga myndigheten, inte Jobbkanalen Ab, ska sköta funktioner som har karaktären av offentliga förvaltningsuppgifter. För att detta syfte ska uppnås måste regleringen enligt grundlagsutskottet förtydligas betydligt med avseende på 124 § i grundlagen. Därför föreslår arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att 4 § 1 mom. i lagförslag 1 ändras på det sätt som närmare beskrivs nedan i detaljmotiven, så att rätten att välja de personer som ska sysselsättas i bolaget helt stryks i Jobbkanalen Ab:s uppgifter.

Grundlagsutskottet påpekar i sitt utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet också att det i propositionen inte föreslås några bestämmelser om de kriterier som begränsar valet av arbetstagar till Jobbkanalen Ab. Med tanke på rättsskyddet, likabehandlingen av partiellt arbetsföra och kravet i 2 § 3 mom. i grundlagen om bestämmelser i lag är det enligt grundlagsutskottet viktigt att urvalskriterierna och urvalsförfarandet fastställs exakt i lagen. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår därför att regleringen i 4 § 1 mom. i lagförslag 1 preciseras på det sätt som närmare anges i detaljmotiven.

Arbets- och näringsbyråns beslut om hänvisning av arbetssökande och den arbetssökandes rättsskydd

Arbets- och näringsbyrån hänvisar sådana arbetslösa arbetssökande som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice till Jobbkanalen Ab. Propositionen tar inte uttryckligen ställning till den rättsliga karaktären hos den hänvisning av arbetssökande som arbets- och näringsbyrån utför och inte heller till den föreslagna bestämmelsens förhållande till bestämmelserna om rättsskydd i 21 § i grundlagen. Grundlagsutskottet hänvisar till en inkommen utredning och konstaterar att avsikten dock är att den anteckning om hänvisning som arbets- och näringsbyrån gör i kundregistret inte ska vara ett egentligt beslut.

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande om lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice att till skillnad från själva serviceverksamheten och organiseringen av den är ett avgörande som gäller en tjänst som arbets- och näringsmyndigheten erbjuder en individ är ett myndighetsbeslut som i princip får överklagas (GrUU 32/2012 rd). Grundlagsutskottet ansåg dock att avgöranden som gäller vägledning för yrkesval och karriär, träning, prövning, sakkunnigbedömningar och sakkunnigas tjänster för företag kunde omfattas av besvärsförbuden, eftersom avgörande i fråga är beroende av myndighetens prövning och anslagen för verksamheten.

Grundlagsutskottet anser i sitt utlåtande till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att det är klart att anvisandet enligt 4 § i lagförslag 1 ska betraktas som ett beslut enligt 21 § i grundlagen. Om avsikten är att begränsa ändringssökande i ett beslut om hänvisning, ska enligt grundlagsutskottet

Betänkande AjUB 1/2022 rd

bestämmelser om detta på grund av 21 § i grundlagen uttryckligen utfärdas genom lag. Med stöd av vad som anförts ovan föreslår arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ändringar i 2 kap. 12 § och 14 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Ändringarna beskrivs närmare i detaljmotiven nedan.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om Jobbkanalen Ab

4§. Inriktning av Jobbkanalen Ab:s verksamhet. Eftersom grundlagsutskottet förutsätter att bestämmelserna med hänsyn till 124 § i grundlagen förtydligas föreslår arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att rätten att välja de personer som ska sysselsättas i bolaget stryks helt och hållet i Jobbkanalen Ab:s uppgifter. Därför kompletteras 4 § 1 mom. med att arbets- och näringsbyrån anvisar bolaget endast det antal arbetssökande som motsvarar de platser som vid respektive tidpunkt är lediga i bolaget.

För att precisera grunderna och förfarandet i anslutning till urvalskriterierna för partiellt arbetsföra föreslår utskottet att 4 § 1 mom. kompletteras med att en sjukdom eller skada kan påvisas genom ett läkarintyg eller något annat medicinskt utlåtande av vilket det framgår hur skadan eller sjukdomen påverkar personens förmåga att klara av sina arbetsuppgifter samt andra hälsoomständigheter som visar personens arbets- och funktionsförmåga samt hur länge sjukdomen eller skadan varat. Dessutom föreslår utskottet att man vid bedömningen av om det finns något annat sätt att sysselsätta personen ska kunna beakta personens utbildning, arbetshistoria och övriga tidigare verksamhet, ålder, bostadsort och andra därmed jämförbara omständigheter som inverkar på personens möjligheter till sysselsättning.

8§. Ikraftträdande. Avsikten är att lagen ska träda i kraft i början av juli 2022. Med tanke på de praktiska arrangemangen för bolagets verksamhet föreslår utskottet att 8 § för tydlighetens skull kompletteras med ett omnämnande av att åtgärder för att utse de organ som avses i 6 § får vidtas redan innan lagen träder i kraft.

2. Lagen om ändring av 2 a kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

2 a kap. Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

15§. Avvikande tillämpning av detta kapitel på arbetssökande som har en svag ställning på arbetsmarknaden Utskottet föreslår lagtekniska ändringar i 2 mom.

3. Lagen om ändring av 13 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

Ändringslagens rubrik. Med anledning av de ändringar som föreslås nedan föreslår utskottet en teknisk korrigering i ändringslagens rubrik.

Betänkande AjUB 1/2022 rd

2 kap. Serviceprocessen för arbetssökande (Ny)

12§. Sysselsättningsplanens innehåll. Med anledning av grundlagsutskottets anmärkningar i anknytning till 21 § i grundlagen, som beskrivs i den allmänna motiveringen, föreslår arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att 2 kap. 12 § 1 mom. kompletteras så att om en arbetssökande har meddelat att han eller hon vill bli anställd hos Jobbkanalen Ab, ska arbets- och näringsbyrån i sysselsättningsplanen ta in ett beslut om huruvida personen uppfyller villkoren enligt 4 § i lagen om aktiebolaget Jobbkanalen Ab.

3 kap. Arbetsförmedling (Ny)

7§. Situationer där jobbsökningsskyldighet inte åläggs. Efter att den nu aktuella propositionen lämnades har lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ändrats genom proposition RP 167/2021 rd (AjUB 17/2021 rd, RSv 212/2021 rd). Enligt den nu aktuella propositionen (s. 91) har de anställda hos Jobbkanalen Ab ingen skyldighet att söka ett visst antal jobb. Utskottet föreslår att detta beaktas genom att det till 3 kap. 7 § 1 mom. fogas en ny 7 punkt där det konstateras att jobbsökningsskyldighet inte påförs om den arbetssökande har sysselsatts i det bolag som avses i lagen om Jobbkanalen Ab med stöd av 4 § 1 mom. i den lagen.

14 kap. Sökande av ändring (Ny)

1§. Omprövningsbegäran och besvär. Arbets- och näringsbyråns bedömning av partiell arbetsförmåga innehåller enligt utredning till utskottet avgöranden som gäller vägledning för yrkesval och karriär, träning, prövning och sakkunnigbedömningar och som grundlagsutskottet i sitt utlåtande hänvisar till (GrUU 32/2012 rd). Arbets- och näringsbyråns beslut om sysselsättning i Jobbkanalen Ab är i praktiken beroende av myndighetens prövning och de anslag som anvisats för verksamheten. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet föreslår därför att 14 kap. 1 § 3 mom. kompletteras med en ny 6 punkt om begränsning av besvärsrätten.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1—3 i proposition RP 198/2021 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om Jobbkanalen Ab

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Bolagsform för och ägarstyrning av Jobbkanalen Ab

Jobbkanalen Ab, på finska Työkanava Oy, är ett aktiebolag som ägs och förvaltas av staten. Bolaget hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde, och arbets- och näringsministeriet svarar för bolagets ägarstyrning.

2 §

Uppgifter och verksamhetsområde för Jobbkanalen Ab

Jobbkanalen Ab har till uppgift att främja partiellt arbetsföra personers sysselsättning och stödja partiellt arbetsföra vid övergång till den öppna arbetsmarknaden.

Jobbkanalen Ab bedriver sådan serviceverksamhet som lämpar sig för att sysselsätta partiellt arbetsföra. Jobbkanalen Ab kan också bedriva produktionsverksamhet med låg risk i förhållande till bolagets uppgifter. För att utföra sin uppgift kan bolaget ha dotterbolag. Om värdet av ett dotterbolags aktier är betydande eller om förhållandet mellan Jobbkanalen Ab och ett dotterbolag annars ska anses vara betydande eller om ett dotterbolag bedriver ny serviceverksamhet, behövs statsrådets tillstånd för att bilda dotterbolaget och för att förvärva och överlåta dotterbolagets aktier. Jobbkanalen Ab får inte ge koncernbidrag till sina dotterbolag.

Bolaget ska bedriva en resultatrik verksamhet, men dess syfte är inte att vara vinstgivande. I verksamheten och i de resultatmål som ställs upp för bolaget ska de samhälleliga förpliktelser och villkor som föreskrivs i denna lag och som preciseras i statsbudgeten beaktas.

3 §

Beaktande av bestämmelser om konkurrens och statligt stöd

Jobbkanalen Ab ska bedriva sin verksamhet så att verksamheten inte snedvrider konkurrensen. De tjänster som bolaget producerar ska prissättas enligt marknadsvillkor. Jobbkanalen Ab är ett

Betänkande AjUB 1/2022 rd

bolag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som avses i Europeiska unionens regler om statligt stöd. På bolaget tillämpas även konkurrenslagen (948/2011) och lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016).

Genom beslut av arbets- och näringsministeriet får utfärdas närmare föreskrifter om utarbetandet av den handling om tilldelning och den kalkyl som förutsätts enligt kommissionens beslut 2012/21/EU om tillämpningen av artikel 106.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på statligt stöd i form av ersättning för allmännyttiga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse samt om rapportering.

4 §

Inriktning av Jobbkanalen Ab:s verksamhet

Jobbkanalen Ab sysselsätter endast arbetssökande som arbets- och näringsbyrån har hänvisat till bolaget ~~med förslag att personen anställs~~ för anställning där. Arbets- och näringsbyrån ska, till ett antal som motsvarar antalet lediga jobb, hänvisa sådana arbetslösa arbetssökande till bolaget som avses i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) och vilkas möjligheter att få ett lämpligt arbete har minskat väsentligt på grund av en sjukdom eller en funktionsnedsättning ~~som har konstaterats på behörigt sätt~~. Dessutom förutsätts att personerna vill få arbete, men att de inte har lyckats med det trots hjälp av de tjänster som förbättrar förutsättningarna för sysselsättning eller att det annars vid tidpunkten för bedömningen är uppenbart att personens möjligheter att få arbete inte kan förbättras väsentligt med hjälp av dessa tjänster och att det inte är sannolikt att personen får arbete hos en annan arbetsgivare. Sjukdomen eller funktionsnedsättningen kan påvisas genom läkarintyg eller annat medicinskt utlåtande av vilket det ska framgå dels hur sjukdomen eller funktionsnedsättningen påverkar utförandet av arbetsuppgifterna, dels andra omständigheter som anknyter till hälsotillståndet och som påvisar personens arbets- och funktionsförmåga samt sjukdomens eller funktionsnedsättningens varaktighet. Vid bedömningen av huruvida Jobbkanalen Ab är det enda återstående alternativet kan personens utbildning, arbetshistoria och annan tidigare verksamhet, ålder, hemort och andra motsvarande omständigheter som påverkar personens möjligheter att bli sysselsatt beaktas.

Hela personalen hos Jobbkanalen Ab är anställd i arbetsavtalsförhållande.

5 §

Styrningen av Jobbkanalen Ab

Efter det att riksdagen har fattat beslut om statsbudgeten, beslutar arbets- och näringsministeriet närmare om Jobbkanalen Ab:s servicemål, andra verksamhetsmål samt resultatmål. Resultatmålet ska fastställas så att Jobbkanalen Ab kan uppnå de servicemål och andra verksamhetsmål som föreskrivs för bolaget i denna lag på ett affärsekonomiskt lönsamt sätt.

Jobbkanalen Ab ska på begäran av arbets- och näringsministeriet ge ministeriet de uppgifter som behövs för ägarstyrningen och tillsynen.

Betänkande AjUB 1/2022 rd

6 §

Jobbkanalen Ab:s organisation

Jobbkanalen Ab har en styrelse och en verkställande direktör samt en delegation. Bolaget kan ha andra enheter och funktioner enligt vad som bestäms i bolagsordningen.

Styrelsen för Jobbkanalen Ab har minst sex och högst åtta medlemmar. Styrelsens medlemmar utnämns för högst tre år i sänder och en av medlemmarna förordnas till ordförande och en till vice ordförande. Verkställande direktören för Jobbkanalen Ab kan inte vara styrelsemedlem.

Arbets- och näringsministeriet utser för Jobbkanalen Ab en delegation, som har till uppgift att ge bolaget rekommendationer om genomförandet av den prissättning enligt marknadsvillkor och den marknadsandel som avses i 3 § och andra omständigheter som gäller konkurrens.

7 §

Finansieringen av Jobbkanalen Ab

Jobbkanalen Ab har ett grundkapital, och skötseln av dess uppgifter finansieras med ett understöd som anvisas årligen i statsbudgeten samt med de inkomster som fås vid försäljning av bolagets tjänster.

8 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 . Åtgärder för att utse de organ som avses i 6 § får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av 2 a kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 2 a kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) en ny 15 § som följer:

Betänkande AjUB 1/2022 rd

2 a kap.

Förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda

15 §

Avvikande tillämpning av detta kapitel på arbetssökande som har en svag ställning på arbetsmarknaden

Till den del det är fråga om arbete i ett sådant statsägt företags tjänst som erbjuder arbetsmöjligheter åt personer som har en svag ställning på arbetsmarknaden, tillämpas inte det som i 1 § föreskrivs om att lämna arbetet och att bli uppsagd eller det som i 4 § föreskrivs om vägran att ta emot arbete på rätten till arbetslöshetsförmåner för en i 4 § 1 mom. i lagen om Jobbkanalen Ab (/) avsedd arbetssökande som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

Till den del det i sysselsättningsplanen eller i en plan som ersätter den har avtalats om att söka sig till ett sådant statsägt företags tjänst som erbjuder arbetsmöjligheter åt personer som har en svag ställning på arbetsmarknaden, tillämpas inte det som i 9 § 1 mom. 5 punkten föreskrivs om försummelse att fullfölja planen på rätten till arbetslöshetsförmåner för en i 4 § 1 mom. i lagen om Jobbkanalen Ab (H) avsedd arbetssökande som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av ~~13 kap. 1 §~~ i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) 2 kap. 12 § 1 mom, 3 kap. 7 § 1 mom. 6 punkten, 13 kap. 1 § 1 mom. och 14 kap. 1 § 3 mom. 4 och 5 punkten, sådana de lyder, 2 kap. 12 § 1 mom. och 3 kap. 7 § 1 mom. 6 punkten i lag 1379/2021, 13 kap. 1 § 1 mom. i lag 447/2020 och 14 kap. 1 § 3 mom. 4 och 5 punkten i lag 1456/2016, samt fogas till 3 kap. 7 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1379/2021, en ny 7 punkt och till 14 kap. 1 § 3 mom., sådant det lyder i lagarna 1456/2016 och 422/2021, en ny 6 punkt som följer:

Betänkande AjUB 1/2022 rd

2 kap. (Nytt)

Serviceprocessen för arbetssökande

12 §

Sysselsättningsplanens innehåll

Sysselsättningsplanen ska innehålla en jobbsökningsskyldighet och andra sådana åtgärder i anknytning till jobbsökningen eller till utvecklandet av företagsverksamhet som syftar till att den arbetssökande snabbt ska få sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. Dessutom ska sysselsättningsplanen vid behov innehålla offentlig arbeidskrafts- och företagsservice enligt den arbetssökandes servicebehov samt annan service som förbättrar den arbetssökandes kompetens, arbetsmarknadsfärdigheter och arbets- och funktionsförmåga och åtgärder för klarläggande av om arbets- eller funktionsförmågan eller hälsotillståndet påverkar jobbsökningen, utvecklandet av företagsverksamhet eller sysselsättningen. Vid behov ska sysselsättningsplanen innehålla arbets- och näringsbyråns beslut om huruvida personen uppfyller de förutsättningar som i 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab (/) ställs på anställning i bolaget.

3 kap. (Nytt)

Arbetsförmedling

7 §

Situationer där jobbsökningsskyldighet inte åläggs

Jobbsökningsskyldighet åläggs inte om

6) den arbetssökandes arbetslöshet upphör eller den arbetssökande inleder bevarings- eller civiltjänst eller familjeledighet inom en månad; jobbsökningsskyldighet åläggs inte under den granskningsperiod då arbetslösheten upphör eller bevarings- eller civiltjänsten eller familjeledigheten inleds,

7) den arbetssökande har sysselsatts av det bolag som avses i lagen om Jobbkanalen Ab med stöd av 4 § 1 mom. i den lagen.

Betänkande AjUB 1/2022 rd

13 kap.

Arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

1 §

Arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

Arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem används för ordnande och produktion av offentlig arbetskrafts- och företagsservice samt för skötsel av de uppgifter som arbets- och näringsbyrån eller arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter har enligt lagen om främjande av integration, lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om alterneringsledighet, lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, lagen om yrkesutbildning och lagen om Jobbkanalen Ab ~~(H)~~ och för skötsel av de uppgifter som arbets- och näringsministeriet har enligt lagen om sociala företag.

14 luku (Nytt)

Sökande av ändring

1 §

Omprövningsbegäran och besvär

Omprövning av beslut får inte begäras och besvär över beslutet får inte anföras om

- 4) beslutet gäller ett avgörande att inte erbjuda tjänster för att utveckla företagsverksamhet, ~~et-~~
 - 5) beslutet gäller förvägran av stöd, förmån eller ersättning av anslagsrelaterade orsaker,
 - 6) beslutet gäller ett avgörande av huruvida de förutsättningar för sysselsättande som avses i 4 § i lagen om Jobbkanalen Ab uppfylls eller inte.
-

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande AjUB 1/2022 rd

Helsingfors 3.3.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Aino-Kaisa Pekonen vänst
vice ordförande Katja Taimela sd
medlem Kim Berg sd
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Atte Kaleva saml
medlem Tuomas Kettunen cent
medlem Rami Lehto saf
medlem Niina Malm sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Anders Norrback sv
medlem Ilmari Nurminen sd
medlem Arto Satonen saml
medlem Ruut Sjöblom saml
medlem Riikka Slunga-Poutsalo saf
medlem Sofia Virta gröna
ersättare Jari Myllykoski vänst.

Sekreterare var

plenarråd Miika Suves.

Betänkande AjUB 1/2022 rd

Reservation

Reservation

Motivering

Sannfinländarnas utskottsgrupp stöder främjandet av sysselsättningen bland partiellt arbetsföra. Sakkunnigutfrågningen visar dock att bildandet av Jobbkanalen Ab är förenat med betydande risker i förhållande till verksamheten på den nuvarande kompletterande arbetsmarknaden. I stället för att stärka den nuvarande kompletterande arbetsmarknadens funktion riskerar propositionen att försvaga de nuvarande aktörernas ställning eller rentav tränga undan dem och öppna upp för gräddskumning. Det föreslagna bolagets verksamhetslogik är också oklar. Å ena sidan är dess syfte inte att generera vinst, men å andra sidan förutsätts det att det är företagsekonomiskt lönsamt. Sannfinländarnas utskottsgrupp anser bland annat utifrån Kommunförbundets utredning att en mindre riskfylld och mer kostnadseffektiv användning av sysselsättningsanslag vore att använda dem för att stärka förutsättningarna för de nuvarande aktörer inom tredje sektorn som strävar efter att sysselsätta partiellt arbetsföra och personer med funktionsnedsättning.

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att det arbete som de nuvarande sysselsättningsfrämjande organisationerna och andra aktörer på övergångsmarknaden utför är samhälleligt betydelsefullt. Det är viktigt att personer som inte kan sysselsätta sig på egen hand erbjuds service och stöd. Det finns behov av dessa tjänster i hela landet och de tillhandahålls av tiotals aktörer som är experter inom sitt eget område. Det vore absurt att fälla dessa aktörer med statens goda minne och samtidigt förlora goda och redan fungerande tjänster och regional expertis, eftersom det är klart att Jobbkanalen Ab inte har de resurser som behövs för att tillhandahålla tjänster på lika villkor i hela landet. När det gäller nuvarande tjänster, såsom arbetsträning, är den största bristen för närvarande otillräckliga resurser, vilket leder till att tjänsterna inte kan erbjudas alla som behöver dem. Om resurserna koncentreras till en aktör ökar den regionala ojämlikheten och försämrar tillgången till tjänster för partiellt arbetsföra på små orter. Det är klart att en ekvation där Jobbkanalen Ab har som mål att sysselsätta de mest utsatta arbetslösa, bolaget inte får snedvrida marknaden, inte får generera vinst och inte får subventioneras i praktiken är omöjlig. Även om Jobbkanalen inte får störa marknaden, går detta inte att undvika. En aktör i företagsform är långt ifrån en optimal lösning på de nuvarande problemen och bristerna.

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att Kommunförbundets oro över finansieringens hållbarhet och dess tillräcklighet är mycket befogad. Redan för att uppnå nollresultat krävs kompetens inom såväl ledarskap som marknadsföring. Det behövs efterfrågan för att uppnå ett nollresultat. Dessutom är det sannolikt att Jobbkanalen kommer att verka inom samma branscher och på samma verksamhetsfält som många aktörer och tjänsteproducenter inom tredje sektorn samt överlappa de nuvarande aktörerna i stiftelseform. Följden är med stor sannolikhet att Jobbkanalen kan skada verksamheten inom tredje sektorn och rentav leda till att den körs ned.

Centraliseringen av tjänsterna för partiellt arbetsföra till en enda aktör leder sannolikt också till att utbudet av tjänster blir snävare och att tillgången till individuellt skräddarsydda tjänster försvagas. Den finansiering som föreslås för Jobbkanalen räcker till exempel inte till för att ordna individuella träningstjänster för att förbättra sysselsättningen av partiellt arbetsföra. Om Jobbkanalen ändå inrättas, är det motiverat att bland annat av de skäl som Företagarna i Finland anför begränsa

Betänkande AjUB 1/2022 rd

Reservation

dess verksamhetsområde så att den endast koncentrerar sig på förmedling och uthyrning av arbetskraft och inte stör marknaden. Många branscher som lämpar sig väl för bolagets socialpolitiska mål är också för närvarande mycket konkurrensutsatta och har små ekonomiska marginaler. Det skulle i praktiken vara svårt att på en i betydande grad konkurrensutsatt marknad genomföra ett system av Jobbkanalens art, och det kunde till exempel leda till att nuvarande arbetsplatser försvinner inom lågutbildade branscher. Det förblir också oklart hurdana anställningsförhållanden Jobbkanalen skulle erbjuda: om nollavtal ingås och arbetstagaren kallas till arbetet när det råkar finnas arbete, blir problemet att nya arbetstagare inte kan anställas förrän gamla arbetstagare har erbjudits extra arbete.

En central fråga med tanke på uppnåendet av målen är i vilket fall som helst finansieringen. Om de som sysselsätts via Jobbkanalen inte i rätt snabb takt får anställning hos andra aktörer och Jobbkanalen likt Samhall i Sverige blir en förvaringsplats för arbetslösa, kan resursbristen leda till att den endast kan sysselsätta en liten del av dem som behöver hjälp. Därför bör Jobbkanalen integreras med socialservicen och den kompletterande arbetsmarknaden så att också de nuvarande aktörerna på den kompletterande arbetsmarknaden utnyttjas mer än för närvarande för att sysselsätta partiellt arbetsföra. Den föreslagna aktiebolagsformen är dock ett dåligt val med tanke på detta mål – det vore motiverat att utreda om till exempel stiftelseformen skulle fungera bättre. Avsikten med att Jobbkanalen Ab planerats som ett aktiebolag är inte att generera vinst, men trots det förutsätts det att bolaget är företagsekonomiskt lönsamt, det vill säga att det ska gå på plus. Det är svårt att genomföra, eftersom de partiellt arbetsföra är den grupp som är svårast att sysselsätta och de måste få lön enligt kollektivavtalet även om produktiviteten är låg. Bolaget kan inte heller pris-sätta sina tjänster så att intäkter täcker de egna kostnaderna – som är högre än i genomsnitt.

Sannfinländarnas utskottsgrupp anser att propositionen är bristfälligt beredd och sannolikt inte leder till de mål som ställts upp för den. Det är endast fråga om en skenbar åtgärd genom vilken man på pappret försöker visa att regeringen har gjort något för att nå sysselsättningsgraden enligt regeringsprogrammet. Samtidigt kan propositionen orsaka betydande problem för dem som i dag sysselsätter partiellt arbetsföra och försvaga den regionala tillgången till tjänster för partiellt arbetsföra. Sannfinländarnas utskottsgrupp föreslår att propositionen förkastas och bereds på nytt med sikte på en ändamålsenlig användning av sysselsättningsresurserna och stärkande av de nuvarande tjänster som stöder sysselsättningen av partiellt arbetsföra. Det bör undersökas hur de begränsade resurserna kan användas mest effektivt i syfte att uppnå regional jämlikhet och tillhandahålla individuella tjänster.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslagen.

Betänkande AjUB 1/2022 rd
Reservation

Helsingfors 3.3.2022

Rami Lehto saf
Riikka Slunga-Poutsalo saf
Jukka Mäkynen saf